

Arresten van het Hof

in de zaken C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice en Curtea de Apel București en C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito e.a.

Perscommuniqué nr. 120/26

Luxemburg, 8 september 2026

Aansprakelijkheid wegens schending van het Unierecht: het Hof verduidelijkt onder welke voorwaarden iemand schadevergoeding kan krijgen wegens een rechterlijke beslissing die in strijd is met het Unierecht

Het bevestigt onder meer dat de geschonden norm rechten moet toekennen aan particulieren en dat het verzuim van een nationale rechter om het Hof te raadplegen over de uitlegging van die norm kan leiden tot aansprakelijkheid

In twee vandaag gewezen arresten verduidelijkt het Hof van Justitie lidstaten aansprakelijk kunnen zijn voor schendingen van het Unierecht door nationale rechters die in laatste aanleg uitspraak doen. Het licht daarbij toe welke rol de niet-nakoming van de verwijzingsplicht speelt. Het eerste arrest betreft een Roemeense zaak waarin het Hof aangeeft dat een dergelijke aansprakelijkheid alleen kan worden ingeroepen indien de niet-nakoming van de verwijzingsplicht gepaard gaat met de schending van een andere regel van Unierecht die rechten toekent aan particulieren. In die zaak was dat echter niet het geval, aangezien de betrokken regels betreffende de nauwkeurige identificatie van landbouwoppervlakten een doelstelling van algemeen belang nastreefden, namelijk de bescherming van de financiële belangen van de Unie. Het tweede arrest betreft een Portugese zaak waarin de betrokken regels, die in een arrest van een hoogste rechterlijke instantie uit 2009 onjuist waren toegepast, wel rechten toekenden aan particulieren, aangezien zij ertoe strekten werknemers te beschermen bij de overgang van een onderneming. Het Hof wijst erop dat het aan de verwijzende rechter staat om na te gaan of dat arrest een voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht vormt. Dat is een van de voorwaarden om een lidstaat aansprakelijk te kunnen stellen wegens schending van dat recht door een van zijn in laatste aanleg uitspraak doende rechterlijke instanties. Het wijst daarbij op bepaalde factoren die het beslissend acht voor dit onderzoek en suggereert dat in het hoofdgeding aan deze voorwaarde is voldaan.

Zaak C-163/24 betreft een Roemeense landbouwer die in 2007 landbouwsteun heeft aangevraagd voor een oppervlakte van 264,71 ha. Na een controle stelde de bevoegde Roemeense autoriteit vast dat de werkelijke subsidiabele oppervlakte slechts 180,62 ha bedroeg en wees zij die aanvraag af. De tegen dit besluit ingestelde beroepen werden afgewezen. In dat kader weigerde de Curtea de Apel București (rechter in tweede aanleg Boekarest, Roemenië) in 2012 het Hof van Justitie om een uitlegging van de verordening inzake het geïntegreerd beheers- en controlesysteem voor landbouwsteun te verzoeken ¹. De landbouwer stelde vervolgens tegen de Roemeense staat een aansprakelijkheidsvordering in wegens schending van het Unierecht. In hoger beroep heeft de Curtea de Apel București het Hof uiteindelijk toch geraadpleegd, met name om te vernemen of de aanvankelijke weigering om een prejudiciële verwijzing in te stellen kon leiden tot aansprakelijkheid van de Roemeense staat.

Zaak C-293/24 betreft werknemers van de Portugese luchtvaartmaatschappij Air Atlantis die bij de ontbinding van deze onderneming in 1993 waren ontslagen en die aanvoeren dat Transportes Aéreos Portugueses in het kader van een „overgang van een vestiging” in de zin van de richtlijn inzake de overgang van ondernemingen ² een deel van haar activiteiten had overgenomen. Om die reden eisten zij om bij deze laatste onderneming in dienst te worden genomen. In 2009 weigerde de Supremo Tribunal de Justiça (hoogste rechterlijke instantie, Portugal) om het Hof van Justitie een prejudiciële vraag voor te leggen over het begrip „overgang van een vestiging”, alvorens de afwijzing van het beroep van

de werknemers door de lagere Portugese rechters te bevestigen. De werknemers hebben vervolgens bij de Varas Cíveis de Lisboa (civiele kamers van Lissabon) een aansprakelijkheidsvordering tegen de Portugese staat ingesteld wegens schending van het Unierecht door de Supremo Tribunal de Justiça. Deze rechter in eerste aanleg verzocht het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing, waarna het Hof in 2015 oordeelde dat, ten eerste, er in dit geval wel degelijk sprake was van een overgang van een onderneming en, ten tweede, de Supremo Tribunal de Justiça een prejudiciële verwijzing had moeten indienen³. Ondanks dit arrest hebben de Portugese feitenrechters de vordering van de werknemers afgewezen, omdat het Hof van Justitie zich in zijn arrest had gebaseerd op rechtspraak over het begrip „overgang van een vestiging” die dateerde van na het arrest van de Supremo Tribunal de Justiça van 2009. De Supremo Tribunal de Justiça, waarbij een buitengewoon beroep tot herziening was ingesteld, heeft het Hof van Justitie vervolgens eveneens aangezocht om te vernemen of het standpunt dat hij in 2009 had ingenomen neerkwam op een voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht die tot aansprakelijkheid van de Portugese staat kon leiden.

Met betrekking tot de voorwaarden om een lidstaat aansprakelijk te stellen wegens schending van het Unierecht, brengt het Hof in herinnering dat vermeend benadeelde particulieren recht hebben op schadevergoeding wanneer aan drie cumulatieve voorwaarden is voldaan: de geschonden Unierechtelijke bepaling moet ertoe strekken hun rechten toe te kennen, de schending van die bepaling moet voldoende gekwalificeerd zijn en er moet een rechtstreeks causaal verband bestaan tussen de schending en de geleden schade. Dit beginsel geldt ook wanneer de schending het gevolg is van een beslissing van een rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet voor beroep vatbaar zijn.

In zaak C-163/24 merkt het Hof dan ook op dat een lidstaat bij niet-nakoming van de verwijzingsplicht alleen aansprakelijk kan worden gesteld **indien die niet-nakoming gepaard gaat met de schending van een andere regel van Unierecht die rechten toekent aan particulieren. Niet-nakoming van deze plicht kan op zichzelf namelijk niet volstaan om tot de aansprakelijkheid van een lidstaat te leiden.** In deze zaak kent de betrokken bepaling van de verordening inzake het geïntegreerd beheers- en controlesysteem voor landbouwsteun geen enkel recht toe aan een landbouwer die om landbouwsteun had verzocht, aangezien deze bepaling uitsluitend strekt tot bescherming van de financiële belangen van de Unie. Bovendien kon de betrokken Roemeense landbouwer, gezien de omstandigheden van zijn zaak, niet beroepen op een in een andere verordening opgenomen Unierechtelijke bepaling betreffende het geval van een verschoonbare fout.

In zaak C-293/24 stelt het Hof vast dat de betrokken bepalingen van de richtlijn inzake de overgang van ondernemingen er wel toe strekken rechten toe te kennen aan particulieren, zodat is voldaan aan de eerste voorwaarde om de Portugese staat aansprakelijk te kunnen stellen voor de uitspraak van de Supremo Tribunal de Justiça. Wat de tweede voorwaarde betreft, namelijk dat er sprake moet zijn van een voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht door de betrokken rechterlijke instantie, wijst het Hof op drie factoren die het beslissend acht. Zo stelt het Hof ten eerste vast dat de in zijn arrest van 2015 gekozen oplossing reeds voortvloeide uit rechtspraak van vóór de afwijzende uitspraak van de Supremo Tribunal de Justiça in 2009. Die uitspraak berustte op een combinatie van onjuiste uitleggingen van het Unierecht. Ten tweede wijst ook het feit dat de Supremo Tribunal de Justiça het Hof niet om een prejudiciële beslissing heeft verzocht – hoewel hij daartoe verplicht was – en daarbij is afgeweken van de aanwijzingen uit de eerdere rechtspraak, erop dat er sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht. Ten derde kon de Supremo Tribunal de Justiça niet voorbijgaan aan het feit dat de verenigbaarheid met het Unierecht van de methodologische benadering die hij in die uitspraak had gevolgd, juist centraal stond in een verzoek om een prejudiciële beslissing dat destijds bij het Hof aanhangig was. Dit wijst erop dat de schending van het Unierecht door deze rechter onverschoonbaar is. Gelet op deze verschillende omstandigheden **lijkt het arrest uit 2009 dus blijkt te geven van een voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht. Het staat evenwel aan de verwijzende rechter om dit na te gaan**, evenals het **causaal verband tussen deze schending en de schade waarvan de voormalige werknemers van Air Atlantis in het hoofdgeding vergoeding vorderen.**

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid om in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof van Justitie van de Europese Unie vragen te stellen over de uitlegging van het Unierecht of over de geldigheid van een handeling van de Unie.

Het Gerecht is bevoegd om verzoeken om een prejudiciële beslissing te behandelen die uitsluitend betrekking hebben op

1) het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde; 2) accijnzen; 3) het douanewetboek; 4) de tariefindeling van goederen in de gecombineerde nomenclatuur; 5) compensatie en bijstand aan passagiers bij instapweigering of bij vertraging of annulering van vervoersdiensten, en 6) het systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten. Voor alle andere verzoeken om een prejudiciële beslissing is het Hof van Justitie bevoegd.

Het Hof of het Gerecht beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof of het Gerecht. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze andere nationale rechterlijke instanties die kennis nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt. De uiteenzetting van de feiten en het rechtskader heeft betrekking op de relevante periode en is gebaseerd op het dossier van de zaak.

De [volledige tekst en, indien van toepassing, de samenvatting](#) van de arresten zijn op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via „[Curia Web TV](#)” en op „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

Volg ons!

1 [Verordening \(EG\) nr. 796/2004](#) van de Commissie van 21 april 2004 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de randvoorwaarden, de modulatie en het geïntegreerd beheers- en controlesysteem waarin is voorzien bij verordening (EG) nr. 1782/2003 van de Raad tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers.

2 [Richtlijn 77/187/EEG](#) van de Raad van 14 februari 1977 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan.

3 Arrest van het Hof van 9 september 2015 in de zaak Ferreira da Silva e Brito e.a., [C-160/14](#) (zie ook perscommuniqué nr. [96/15](#)).